

Aarhus den 24. oktober, 2019

Bedømmelse af Bjarne Brønseruds afhandling ”30 års miljøpolitik – en katastrofe!”

Dekanen for Aarhus School of Business and Social Sciences har den 3. april 2019 godkendt et forslag fra Institut for økonomi om, at bedømmelsesudvalget vedrørende cand.oecon Bjarne Brønseruds afhandling ”30 års miljøpolitik – en katastrofe!” får følgende sammensætning:

- Professor Bo Sandemann Rasmussen, Institut for Økonomi, Aarhus Universitet (formand)
- Professor Runar Brännlund, Handelshögskolan, Umeå Universitet.
- Professor Michael Hoel, Økonomisk Institut, Universitetet i Oslo.

Udvalget har fået en frist til at afgive sin indstilling vedrørende bedømmelsen af afhandlingen den 1. november 2019.

Afhandlingens opbygning og indhold

Afhandlingen indeholder en gennemgang, analyser og vurderinger af danske miljøpolitiske foranstaltninger i perioden siden 1980 med særligt fokus på betydningen for landbruget. Det er et gennemgående tema i afhandlingen, at de politisk bestemte rammevilkår for landbruget i perioden har pålagt erhvervet betydelige omkostninger, og at der i forbindelse med fastlæggelsen af rammevilkårene i for ringe grad er foretaget fuldt dækkende samfundsøkonomiske konsekvensberegninger.

Der er desuden en redegørelse for forfatterens oplevelse af forløbet omkring et projekt om dansk landbrugs rammevilkår og konkurrenceevne gennemført ved CBS, der efter beslutning af ledelsen på CBS førte til, at der aldrig blev foretaget en endelig offentliggørelse af slutrapporten (forfatteren var tilknyttet projektet som ekstern konsulent). Den manglende offentliggørelse af CBS-projektets slutrapport, har tilsyneladende været en afgørende drivkraft bag forfatterens beslutning om at skrive denne afhandling.

Forløbet omkring beslutningen om ikke at offentliggøre rapporten fra CBS-projektet skal der ikke kommenteres på yderligere her, da det mere vedrører forskningspolitiske forhold end egentlig økonomisk forskning.

Afhandlingen er opdelt i tre dele, hvor første del giver en historisk redegørelse for udviklingen af miljøpolitikken i Danmark i perioden 1980-2018, anden del analyserer, hvordan de rammevilkår, der udspringer af miljøpolitikken, har påvirket landbrugets konkurrenceevne, mens den tredje del beskæftiger sig med at vurdere de samfundsøkonomiske konsekvenser af miljøpolitikken.

I den historiske redegørelse omkring udviklingen i den danske miljøpolitik lægges vægt på, at Danmark ofte er gået længere end de krav, der har været stillet af EU-lovgivningen (overimplementering), og at dette ganske naturligt har forringet dansk landbrugs konkurrenceevne. Særligt reguleringen af kvælstofudledning stilles der spørgsmålstegn ved, især i forhold til hvordan målingerne af landbrugets bidrag til kvælstofudledningen er blevet foretaget i årenes løb.

Der stilles også spørgsmålstegn ved de anvendte beregningsmetoder, der efter forfatterens opfattelse har påført dansk landbrug unødigt store omkostninger og forringet erhvervets konkurrenceevne. Her kunne man måske godt have tænkt sig en lidt mere balanceret fremstilling, så det stod klart, at dansk landbrugs økonomiske udfordringer i perioden ikke alene skyldtes en eventuel overregulering af erhvervet i Danmark, men også at verdensmarkedet for landbrugsprodukter medførte udfordringer for danske landmænd.

Kritikken af, at det er vigtigt også at medtage de afledte konsekvenser af reguleringen af landbruget for at beregne de samlede samfundsøkonomiske konsekvenser, er sådan set på sin plads, men desværre fremlægges der ikke sådanne beregningsmodeller, der mere præcist kunne klarlægge, hvordan man mest retvisende medtager de afledte samfundsøkonomiske omkostninger.

Det kan også virke forstyrrende på den fagøkonomiske fremstilling af emnet, af forløbet omkring det lukkede CBS-projekt igen og igen behandles i afhandlingens forskellige kapitler.

Bedømmelse af det videnskabelige indhold i afhandlingen

Regelgrundlaget for tildelingen af doktorgraden er fastlagt i Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 750 af 14. august 1996 om doktorgrader (ændret ved Universitets- og Bygningsstyrelsens bekendtgørelse nr. 1321 af 5. december 2008 om ændring af bekendtgørelse om doktorgrader (Ophævelse af klageadgang m.v.)). Heraf fremgår af § 3, stk. 2 at "Tildelingen af doktorgraden skal være udtryk for anerkendelse af, at forfatteren har betydelig videnskabelig indsigt og modenhed og med sin afhandling har bragt videnskaben et væsentligt skridt videre (...)".

Det kan ikke betvivles, at forfatteren har en betydelig indsigt i miljøpolitikens udvikling de seneste 30-40 år, og hvordan miljøpolitikken har påvirket landbrugets konkurrenceevne. Samtidigt er det relevant at stille spørgsmål ved, om der i beslutningsgrundlaget for miljøpolitikken generelt har ligget grundige samfundsøkonomiske konsekvensberegninger. Det er dog også klart, at politikkerne er i deres gode ret til at lade opnåelse af specifikke miljømæssige mål have førsteprioritet uanset hvilke samfundsøkonomiske konsekvenser, de måtte have, men så bør de også være åbne om, at sådan er deres prioritering. Omvendt er det også helt legitimt, hvis borgerne ønsker det, at der bliver fremlagt samfundsøkonomiske konsekvensberegninger af de miljøpolitiske foranstaltninger, så man kan vurdere "prisen" for de opnåede miljøforbedringer.

Problemet er imidlertid, at der ikke i en forskningsmæssig forstand er anvendt videnskabelige økonomiske metoder, der kan siges at have "bragt videnskaben et væsentligt skridt videre". Afhandlingen repræsenterer et betydeligt udredningsarbejde inden for såvel de økonomiske som de politiske fagområder og kan ses som et partsindlæg i debatten om den førte miljøpolitik i Danmark de seneste 30-40 år. Derimod kan afhandlingen ikke anses for at være egentligt videnskabeligt arbejde, der kan give forskningsmæssig meritering.

Ved videnskabeligt arbejde skal forstås materiale og resultater, der kan danne grundlag for publicering af artikler i internationalt anerkendte faglige tidsskrifter (evt. efter oversættelse til engelsk). I henhold til den indleverede afhandling kunne modeller for, hvordan man kunne lave samfundsøkonomiske beregninger af den førte miljøpolitik, være et eksempel på en videnskabelig tilgang, der kunne have bibragt afhandlingen et videnskabeligt indhold, der kunne have været meriterende i forhold til at få godkendt den indleverede doktorafhandling.

Det er således bedømmelsesudvalgets enstemmige konklusion, at den indleverede afhandling af cand. oec. Bjarne Brønserud ikke kan antages til forsvar til opnåelse af doktorgraden i økonomi.

Michael Hoel
Universitetet i Oslo

Runar Brännlund
Umeå Universitet

Bo Sandemann Rasmussen
Aarhus Universitet

Kritikken af, at det er vigtigt også at medtage de afledte konsekvenser af reguleringen af landbruget for at beregne de samlede samfundsøkonomiske konsekvenser, er sådan set på sin plads, men desværre fremlægges der ikke sådanne beregningsmodeller, der mere præcist kunne klarlægge, hvordan man mest retvisende medtager de afledte samfundsøkonomiske omkostninger.

Det kan også virke forstyrrende på den fagøkonomiske fremstilling af emnet, af forløbet omkring det lukkede CBS-projekt igen og igen behandles i afhandlingens forskellige kapitler.

Bedømmelse af det videnskabelige indhold i afhandlingen

Regelgrundlaget for tildelingen af doktorgraden er fastlagt i Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 750 af 14. august 1996 om doktorgrader (ændret ved Universitets- og Bygningsstyrelsens bekendtgørelse nr. 1321 af 5. december 2008 om ændring af bekendtgørelse om doktorgrader (Ophævelse af klageadgang m.v.)). Heraf fremgår af § 3, stk. 2 at "Tildelingen af doktorgraden skal være udtryk for anerkendelse af, at forfatteren har betydelig videnskabelig indsigt og modenhed og med sin afhandling har bragt videnskaben et væsentligt skridt videre (...)".

Det kan ikke betvivles, at forfatteren har en betydelig indsigt i miljøpolitikens udvikling de seneste 30-40 år, og hvordan miljøpolitikken har påvirket landbrugets konkurrenceevne. Samtidigt er det relevant at stille spørgsmål ved, om der i beslutningsgrundlaget for miljøpolitikken generelt har ligget grundige samfundsøkonomiske konsekvensberegninger. Det er dog også klart, at politikkerne er i deres gode ret til at lade opnåelse af specifikke miljømæssige mål have førsteprioritet uanset hvilke samfundsøkonomiske konsekvenser, de måtte have, men så bør de også være åbne om, at sådan er deres prioritering. Omvendt er det også helt legitimt, hvis borgerne ønsker det, at der bliver fremlagt samfundsøkonomiske konsekvensberegninger af de miljøpolitiske foranstaltninger, så man kan vurdere "prisen" for de opnåede miljøforbedringer.

Problemet er imidlertid, at der ikke i en forskningsmæssig forstand er anvendt videnskabelige økonomiske metoder, der kan siges at have "bragt videnskaben et væsentligt skridt videre". Afhandlingen repræsenterer et betydeligt udredningsarbejde inden for såvel de økonomiske som de politiske fagområder og kan ses som et partsindlæg i debatten om den førte miljøpolitik i Danmark de seneste 30-40 år. Derimod kan afhandlingen ikke anses for at være egentligt videnskabeligt arbejde, der kan give forskningsmæssig meritring.

Ved videnskabeligt arbejde skal forstås materiale og resultater, der kan danne grundlag for publicering af artikler i internationalt anerkendte faglige tidsskrifter (evt. efter oversættelse til engelsk). I henhold til den indleverede afhandling kunne modeller for, hvordan man kunne lave samfundsøkonomiske beregninger af den førte miljøpolitik, være et eksempel på en videnskabelig tilgang, der kunne have bibragt afhandlingen et videnskabeligt indhold, der kunne have været meriterende i forhold til at få godkendt den indleverede doktorafhandling.

Det er således bedømmelsesudvalgets enstemmige konklusion, at den indleverede afhandling af cand. oec. Bjarne Brønserud ikke kan antages til forsvar til opnåelse af doktorgraden i økonomi.

Michael Hoel
Universitetet i Oslo

Runar Brännlund
Umeå Universitet

Bo Sandemann Rasmussen
Aarhus Universitet